

Jonas Sjöstedts öppningstal, Vänsterpartiets 40e kongress

10 januari 2014

Det talade ordet gäller

Vänner, partikamrater, det är en stor glädje att se er här och få öppna min första partikongress som ordförande.

Jag ska börja med att läsa några rader som inte är mina egna:

*Kanske är det barnet
som måste säga det,
lyssna: Det finns svarta och vita,
det finns fattiga och rika,*

*Det finns så många olika
men det är bara
utanpå ...*

Det är första raderna ur en dikt om Sydafrika. Den skrevs i mitten av 80-talet av vår egen poet Bengt Berg, som nu sitter i riksdagen för oss. Tack för orden, Bengt!

Den här församlingen behöver ingen lektion om apartheids fasor. Vi var många som var med och arbetade mot apartheid redan då. Vi skramlade pengar för Isolera Sydafrika-kommittén och ordnade stödgalor för Nelson Mandelas frigivning. Vi vet vad den kampen betydde, vi vet att vi gjorde skillnad, vi vet vilka som var med oss – och vilka som inte var det. Vi minns lättnaden när demokratin äntligen segrade. Vi vet också vad Mandela betydde. Han var en av de största.

Den här dikten handlar inte bara om Sydafrika. Den handlar om hur lika vi alla är i grunden, men också om hur olika förutsättningar vi får att förverkliga våra drömmar. Vissa människor föds till välgång och rikedom och andra till fattigdom och utsatthet. Men vi kan förändra det. Det är därför som Vänsterpartiet behövs.

Vårt uppdrag är att göra Sverige till ett land där alla får chansen. Vi ska bygga ett land där det finns arbete, trygghet och framtidstro. Där barnen till kassabiträdet har lika bra möjligheter att utbilda sig som barnen till butiksägaren. Där alla kan leva bra liv och ha makt över sin egen vardag oavsett om man är bankdirektör eller den som städar banken. Vi vill bygga ett samhälle där Muhammed och Eva-Britt har samma chans att få komma på anställningsintervjun. Där Inger och Örjan får lika lön för lika arbete.

”Det finns så många olika men det är bara utanpå...”

Det går bra för Vänsterpartiet. Vid årsskiftet var vi fler än 13 800 betalande partimedlemmar. Det är 1 500 fler än för ett år sedan. En ovanligt stark ökning ett mellanvalsår. Så här många har vi inte varit på tio år.

Det startar nya partiföreningar. Föreningar som har växt sig för stora delar. Vi finns i kommuner där vi inte fanns inför förra valet. De fackliga partiföreningarna är fler och växer. Jag har besökt många av våra föreningar sedan jag valdes till partiordförande. I de flesta får vi nya medlemmar, vi blir mer aktiva, starkare.

När vi samlades till Vänsterdagarna i Malmö för några månader sedan var vi fler på en plats än på årtionden. I många kommuner där vi styr vrider vi politiken tydligt åt vänster. Vi är bra på att genomföra våra idéer i praktiken och vi har blivit bättre på att berätta om det.

Opinionsmätningarna pekar åt samma håll, hade det varit val idag hade vi gjort en betydande valframgång. Det vore i så fall den första framgången i ett nationellt val sedan valet till EU-parlamentet 1999. Det vore på tiden.

I ett ögonblick kan vi luta oss tillbaks och vara stolta över vad vi har gjort under den här kongressperioden.

Kändes det bra? Nu är det dags att blicka framåt.

Det är dags att sätta högre mål. Javisst, vi har förflyttat hela debatten om vinster i välfärden åt vänster. Ja vi har fler medlemmar och fler partiföreningar. Ja vi har vuxit i opinionen.

Men vi är fortfarande inte starka nog för att nå de mål som vi har satt upp. Om vi ska kunna bygga landet där alla får chansen så behöver vi växa mer. Vi behöver bli så starka att ingen ska kunna bortse från oss i samhällsdebatten. Vi vill inte bara vinna debatten om vinster i välfärden, vi ska se till att de försvinner. Vi är på väg dit, men vi har fortfarande en lång väg att gå. Vi utmanar mycket starka ekonomiska intressen, det kommer att bli tufft, men vi ska vinna den här striden.

Vi behöver fortsätta utvecklas politiskt. Vi ska bli ett mer feministiskt vänsterparti. Vi ska bli ett grönare vänsterparti. Vi ska inte släppa välfärdsfrågorna och tryggheten på arbetsmarknaden. De framgångar vi nu kan se är resultatet av att vi har vågat hålla fast vid våra prioriteringar, vi får inte släppa dem nu.

Väljarna ska veta att Vänsterpartiet är det enda realistiska alternativet för den som vill ha verklig jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi är den feministiska rörelsens röst i parlamentet. Vi får saker gjorda i verkligheten. Vi kommer inte att släppa taget om de frågorna bara för att andra inte vill tala om dem.

Väljarna ska också veta att Vänsterpartiet är det parti som har högst ambitioner med klimatpolitiken. Vi är glada att Miljöpartiet med sin senaste budgetmotion har börjat närma

sig våra satsningar, men för den som ser klimatet som vår tids ödesfråga ska Vänsterpartiet vara det självklara valet i höst.

Det går bra för Vänsterpartiet. Vi växer långsiktigt och stabilt. Vi tar makten över vår egen organisatoriska och politiska utveckling. Vi påverkar samhällsdebatten. Vi lockar nya väljare av egen kraft.

Men den senaste kongressperioden var bara en uppvärmning inför det som kommer nu. Nu går startskottet för det maratonlopp som valåret är. Vi är väl förberedda, men det är de beslut vi fattar på den här kongressen som kommer att avgöra hur framgångsrika vi blir. Det kommer i sin tur att avgöra om Sverige går till vänster eller fortsätter åt höger efter valdagen i höst.

Vi har lovat väljarna att få bort vinstintresset i välfärden. Det löftet ska vi göra allt för att förverkliga. Vi regerar gärna med socialdemokrater och miljöpartister. Men inte till vilket pris som helst. Vi sitter inte i en regering som fortsätter dagens privatiseringspolitik.

Det är vi som har drivit frågan om privata vinster i välfärden. Vi har förändrat debatten och samhällsklimatet. Allt fler argumenterar som oss. När till och med Anders Borg och Jan Björklund försöker låta som vänsterpartister, då har något hänt. Nu är regeringen så pressad att de grälar öppet med varandra om privatiseringarna. Allra mest extrema är Centerpartiet som vill privatisera mer till varje pris. Annie Lööf använder kvinnliga företagare som argument för att sälja skolor och äldreboenden till riskkapitalister. Enda gången jag hör henne prata om jämställdhet är när hon talar om kvinnliga direktörer. Men vet ni, jag tror att det är direktörerna hon bryr sig om – inte kvinnorna.

Det är kvinnor som betalar privatiseringens pris. Det är de som får rycka in när äldreomsorgen inte fungerar. Det är de som arbetar i välfärden. Det är de som får färre arbetskamrater, låga löner, för många att ta hand om i barngrupperna och otrygga jobb när pengarna går till vinster istället för välfärd. För oss är det självklart. Vi bryr oss mer om villkoren för de hundratusentals kvinnor som bär upp välfärden varje dag med sitt arbete, än om det lilla fåtal som kan bli direktörer.

Allt fler försöker låta som oss i debatten. Men det är vi som är garanten för verklig förändring. Lyckas vi med det har vi brutit med årtionden av naiv övertro på privatisering och marknadslösningar, det vore en verklig politisk seger. Då har vi motat tillbaka kapitalets makt över stora och viktiga delar av vårt samhälle.

Vi får allt fler vänner i den här debatten. Allt fler förstår att alternativet till privata vinster är en bättre välfärd. En välfärd som fördelas efter behov. En välfärd utan skolor som går i konkurs. En välfärd där de som jobbar får utbildning, fasta tjänster och fler arbetskamrater.

En välfärd där vi ökar demokratin. En välfärd med verkliga valmöjligheter för de som behöver välfärden, inte för riskkapitalbolag.

Vi är motståndare till vinstintresset i välfärden, men vi är inte motståndare till valmöjligheter och alternativ. Tidigare i år besökte jag den kooperativa hemtjänsten i Värmdö. De bjöd på tårta vid fikabordet och berättade med stolthet om sin verksamhet. Överskott investeras i bättre kvalitet och mer tid för de äldre. Personalen har makt över sitt arbete. De talade om hur de inte ville arbeta åt de stora koncernerna som tänker mer på vinster än på de äldre. De pratade också om brister i kommunens hemtjänst. De är våra allierade i arbetet mot privata vinster i välfärden. Detsamma gäller dem som arbetar på Svenska kyrkans hospice och som gör allt för att ge människor ett värdigt slut på livet. Det gäller brukarkooperativen för personliga assistenter som ger makt åt de funktionsnedsatta som verksamheten är till för. Allt fler av de här icke vinstdrivna utförarna inser att de är våra allierade, vinstjakten vår gemensamma motståndare.

Det är bra. Bra för att det gör oss starkare i debatten. Bra därför att vi är ett parti som är öppna för nya idéer och berättigad kritik mot brister i den offentliga välfärden. Bra därför att kapitalet och det privata vinstintresset är vår motståndare, inte kooperativ eller idéburen verksamhet med god kvalitet.

Valet kommer att handla om värderingar, om människosyn. Ett samhälle med girighet som drivkraft kommer att stå mot ett samhälle byggt på omtanke. Höger kommer att stå emot vänster. Otrygga jobb mot fasta anställningar. Rasism mot sammanhållning. Jan Björklunds orättvisa lotteriskola mot en skola där alla barn får samma chans. Vet ni förresten att Sverige lyckades riktigt bra på ett område i den omtalade PISA-undersökningen? Sverige är näst bäst i världen på undervisning i – svenska. Bara Finland är bättre på det.

Allt fler ser att Vänsterpartiet är det tydliga alternativet i politiken. En rödgrön regering med en starkare vänster är det enda verkliga alternativet till högerens ökande klyftor, växande otrygghet och bristande ansvar för klimat och jämställdhet.

Vi är nödvändiga om Sverige ska ändra kurs. Utan våra röster och våra mandat kommer det inte att gå. Våra politiska idéer är de som gör riktig skillnad. Ibland verkar det som om socialdemokrater och miljöpartister ser frågan om vem som ska regera som ett taktiskt spel. För oss är det inte det. Det handlar om politik. Man kan inte bygga en skola där alla barn får samma chans med Jan Björklund. Man kan inte få stopp på vinsterna i välfärden med Annie Lööf. En starkare arbetsrätt skapas inte med partier som vill slå sönder LAS och sänka ingångslönerna. De kan bara göra det med oss. Därför är vi så viktiga.

Vi är idag det enda partiet som tydligt säger att vi inte vill ha några borgerliga partier i regeringen efter valet i september. Det ger oss en unik betydelse i den här valrörelsen. Vi vet

skillnaden mellan höger och vänster. Den som hoppas på en rödgrön regering kan lita på Vänsterpartiet.

Jag var ombud på min första partikongress 1990. Det var en dramatisk kongress med viktiga vägval för vårt parti. Jag var 25 år gammal och rätt nervös när jag klev upp i talarstolen första gången. Jag minns att jag tyckte att det var lite högtidligt, det tycker jag idag också.

Det är kongressen som bestämmer. Så ska det vara i ett demokratiskt parti. Det är er samlade klokskap, er förmåga att lyssna på varandra och argumentera som avgör. Ni ombud har partiet i era händer. Nu ska ni lägga grunden för en valframgång. Ni ska lägga grunden för en ny regering efter valet. Ni lägger grunden för ett samhälle som är starkare, där vi hänger ihop, där vi är jämlika. Ett samhälle byggt på omtanke, inte girighet.

Varför omtanke? För att vi är lika, vi människor, som Bengt skrev i den där dikten. Vi är lika på insidan. Vi har samma grundläggande behov, och varenda en av oss har samma rätt till ett värdigt liv. Det är grunden för vänsterns syn på rättvisa: envar är inte sig själv nog, vi behöver varandra. Allas frihet kräver jämlikhet.

Härmed förklarar jag Vänsterpartiets 40e kongress för öppnad.